

LATVIJAS
SKOLAS **SOMA**

Kultūras ministrija

Latvijas Nacionālais
kultūras centrs

LATVIJAS SKOLAS **SOMĀ**

Izdevumu veidojuši programmas “Latvijas skolas soma” eksperti:

Aija Tūna,

Aleksandrs Kabakovs,

Inga Bika,

Lelde Kristiāna Paeglīte,

Sabīne Ozola.

Izdevumā izmantoti programmas “Latvijas skolas soma” norišu fotomateriāli.

Dizains un makets: Ervīns Elliņš / www.freakart.lv

Korektore: Elita Priedīte

Druka: Jelgavas tipogrāfija

© Latvijas Nacionālais kultūras centrs, 2023

ISBN 978-9934-528-52-1

*Pirmie
pieci gadi
ar programmu
“Latvijas skolas soma”*

“Ar lepnumu varam teikt, ka pamats ir ielikts, sistēma izveidota, gan skolēniem, gan sabiedrībai kopumā pilnveidojas izpratne par kultūras daudzveidīgajām izpausmēm un nostiprinās ieradums uztvert kultūru kā neatņemamu dzīves sastāvdaļu.”

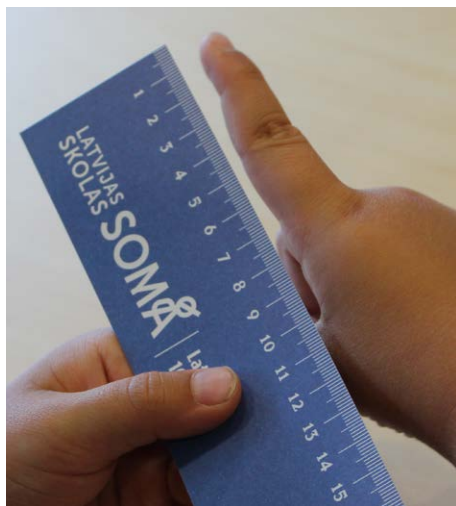
*Aija Tūna, Dr. paed.,
programmas “Latvijas skolas soma” vadītāja*

No idejas

LĪDZ PROGRAMMAI

Kopš 2018./2019. mācību gada Latvijas skolēniem nodrošināta unikāla iespēja regulāri iepazīt savas valsts kultūras bagātības – gan tās, kas jau atzītas par paliekošām vērtībām, gan tās, ko rada šodienas mākslinieki un ko nodosim nākamajām paaudzēm.

Vislabākā ziņa ir tā, ka šie pieci gadi nebeidzas ar “kārtējā projekta” noslēguma konferenci. Vienlaikus tas ir labs brīdis, lai atcerētos notikušo, vērtētu paveikto, iedvesmotos tālākajam darbam. Tad, katram savus pienākumus veicot un visiem kopā strādājot, vēl labāk varēs padziļināt, paplašināt un padarīt personiskākas katra Latvijas skolēna attiecības ar savas valsts kultūru. Kultūra ir mums visapkārt. Jāprot tikai to pamanīt un apzināties kā savas dzīves sastāvdaļu un resursu, kas raisa emocijas, sniedz informāciju, rada idejas, attīsta vērtīgumu, radošumu un empātiju, kā arī iedrošina darbībai.

*Atbildot uz bažīgajiem
jautājumiem, “Cik ilgi šī
iniciatīva vēl būs?”, allaž
drosmīgi atkārtojām, ka
programma “Latvijas skolas
soma” šeit ir uz palikšanu.*

Atskatoties uz aizvadītajiem gadiem, skaidri redzams, cik svarīga programmas veidošanās posmā un pirmajos darbības gados bijusi uzticēšanās, radošā brīvība un atbalsts, ko sajūtām no Latvijas Republikas Kultūras ministrijas. Šāda attieksme ļāva no pašu idejas un Norvēģijā gūtas pieredzes radīt Latvijas situācijai atbilstošu kompleksu, starpdisciplināru kultūrizglītības programmu, izmantojot “mācāmies darot” metodi. Tas nozīmē “darām, vērojam, domājam, mācāmies, pilnveidojam un tad atkal darām labāk”, lai katru mācību semestri kultūras pieredzi gūtu vairāk nekā 230 000 Latvijas bērnu un jauniešu. Programmai nostiprinoties, regulāri tika pilnveidots piedāvājums un izvēlētas labākās saziņas formas, kā arī meklētas iespējas mazināt formalitātes, vienlaikus nodrošinot, ka līdzekļi, kas piešķirti skolēnu daudzveidīgas un kvalitatīvas kultūras pieredzes gūšanai, tiek izlietoti jēgpilni un efektīvi.

Aija Tūna,
programmas “Latvijas skolas soma” vadītāja

Programmas “Latvijas skolas soma” komanda, 2023. Foto: Inese Kalniņa

Tā arī notika, un pēc Latvijas valsts simtgades programmas beigām (kopš 2022. gada) “Latvijas skolas soma” mājvieta ir Latvijas Nacionālajā kultūras centrā. Ar lepnumu varam teikt, ka pamats ir ielikts, sistēma izveidota, attīstās izpratne par kultūras daudzveidīgajām izpausmēm un nostiprinās ieradums uztvert kultūru kā neatņemamu savas dzīves sastāvdaļu.

Nu programmai jāturpina saturiski augt un attīstīties kopā ar skolēniem, māksliniekiem, skolotājiem – uzticamu un ieinteresētu partneru tīklu, ņemot vērā mūsu Latvijā un visā pasaulē notiekošo un rādot, kā 21. gadsimta kontekstā kultūras procesos un notikumos sastopas tradīcijas un inovācijas, kļūstot par indivīda un sabiedrības bagātību un biļeti uz labāku nākotni.

Programmas darbības **PAMATPRINCIPI**

Programma "Latvijas skolas soma" rūpējas, lai visiem skolēniem, kas klātienē apgūst pamata un vidējās vispārējās un profesionālās izglītības programmas, ar valsts finansējumu regulāri vismaz reizi mācību semestrī pieejamas kvalitatīvas, profesionāli veidotas kultūras norises, kas atklāj Latvijas kultūras vērtības un laikmetīgās izpausmes. Kultūras norises kļūst par resursu, kas padara mācīšanos mūsdienīgāku, jēgpilnāku un personiskāku, tā palīdzot sasniegt izglītības standartā noteiktos rezultātus.

Programmas darbība kopumā un izglītības iestādes līmenī balstās uz šādiem pamatprincipiem:

visu skolēnu iesaiste, nodrošinot līdzietisģumu kultūras norišu pieejamībā;

tradicionālo kultūras vērtību un laikmetīgās kultūras un mākslas norišu līdzsvars;

saikne ar tiešo mācību saturu un procesu, veidojot "pirms" un "pēc" darbības un starppriekšmetu saikni;

regulārs kultūras patēriņš - vismaz viena kultūras norise semestrī;

kultūras un izglītības profesionāļu sadarbība.

Skolēni iepazīst desmit kultūras nozares - teātri, literatūru un grāmatniecību, kultūras mantojumu, kino, mūziku, arhitektūru, vizuālo mākslu, dizainu, deju un cirku, kā arī iepazīst to saplūšanu starpdisciplinārās izpausmes formās.

Programmas "Latvijas skolas soma" aktivitātes sarunu festivālā "Lampa", 2022.
Foto: Sandija Veikša

Kultūras nozarē programma:

sekmē jaunu kultūras produktu veidošanu bērnu un jauniešu auditorijai;

paaugstina radošo profesionāļu nodarbinātību;

nodrošina regulāru pieprasījumu pēc kultūras norisēm, t. sk. līdz šim neizmantotos laika segmentos;

veido pieredzējušu nākotnes auditoriju, ceļot kopējo kultūras patēriņa līmeni.

Kultūra un māksla allaž nāk ar vēstījumu, stāsta stāstus, sniedz atelpu, bet arī sauc cīņā un atmasko netaisnību, un tad pēc kopīgi pieredzētā rosina atklātas sarunas, rada prieku, iedvesmo un dod spēku. Kultūras pieredze veido kopības sajūtu,

bet arī atklāj atšķirīgo kā vērtību. Tā var kļūt arī par meistarīgi veidotu reklāmas vai propagandas ieroci, lai liktu cilvēkiem būt par vai pret to, kas vajadzīgs kādam citam. Mācoties lasīt kultūras un mākslas valodu, skolēni attīsta kritiskās domāšanas prasmes, kas ļauj izvairīties no šādiem slazdiem, paplašina redzesloku un māca dalīties pārdomās par personīgi nozīmīgiem un sabiedriski aktuāliem jautājumiem.

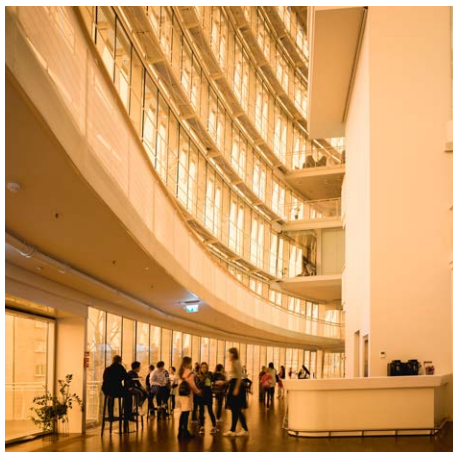
Vienlaikus kultūras norises kā mācību procesa sastāvdaļa un mācīšanās resurss neaizstāj stundās notiekošo, tajās nevajag pārbaudīt skolēnu zināšanas, sacensties un likt atzīmes. Kultūras norises ir iespēja saskatīt ar daudzveidīgiem mākslinieciskās izteiksmes līdzekļiem izteiktas idejas un emocijas un mācīties drošā un stimulējošā vidē.

Skolēni programmas "Latvijas skolas soma" aktivitātēs, 2020. Foto: Ķekavas novads

Programmas SATURS

Kultūrizglītības programma “Latvijas skolas soma” nodrošina valsts finansētu iespēju regulāri iepazīties ar Latvijas kultūras un mākslas vērtībām un laikmetīgajām izpausmēm desmit kultūras nozarēs vai to apvienojumā: teātrī, literatūrā un grāmatniecībā, kultūras mantojumā, kino, mūzikā, arhitektūrā, vizuālajā mākslā, dizainā, dejā un cirkā. Plānojot norises, pedagogiem jābūt uzmanīgiem, lai noteiktā izglītības posmā skolēni iepazīst pēc iespējas daudzveidīgākas kultūras nozares.

Koncertuzvedums “Pār deviņi novadiņi”, 2022.
Foto: OHM.LV, koncertzāle “Lielais dzintars”

arhitektūra
teātris
mūzika

Nodarbība skolēniem muzejā, 2018. Foto: Krišjānis Pilinš,
Latvijas Nacionālais mākslas muzejs

kino
dizains
cirks

Programmas “Latvijas skolas soma” atklāšanas pasākums
Arēna Rīga, 2018. Foto: Kaspars Teilāns, KM

Nodarbība "Lasāmskapis"
Saulkrastu novada vidusskolā, 2022.
Foto: Reinis Olinš

deja vizuālā māksla

Svarīgi apzināties, ka kultūras norise (izrāde, koncerts, filma, izstāde utt.) ar tās vizuālajiem un audiālajiem izpausmes līdzekļiem kļūst par tekstu, ko analizējam, par ko diskutējam, no kura mācāmies. Ja sakām, ka grāmatas nav vienīgais izziņas avots, tad tieši programmā ir vesels klāsts citu. Mājaslapā www.latvijasskolassoma.lv atrodamas bērnu un jauniešu auditorijai domātās kultūras norises. To aprakstiem pievienoti foto un video materiāli un citi avoti, kurus var lietot arī skolēni, gan izvēloties, kuru norisi pieredzēt, gan izmantot mācību stundās pirms un pēc kultūras norises apmeklējuma. Tas ir lielisks veids, kā pielietot skolēnu digitālās prasmes, un iespēja sekmēt pašvadītu mācīšanos un līdzdalību mācību procesa veidošanā.

kultūras mantojums

Dejas izrāde "Attālumš starp mums", 2022.
Foto: Estere Betija Grāvere, Ģertrūdes ielas teātris

literatūra un grāmatniecība

Nodarbība iluzionisma muzejā "Mystero", 2021.
Foto: Oskars Artūrs Upenieks, KM

Kādas kultūras norises IZVĒLĒTIES

Pirms apstiprināt izvēlēto kultūras norisi, jāpārlicinās, ka tā ir kvalitatīva, sasauksies ar apkārtējo kontekstu, balstīsies uz skolēnu līdzšinējo vai radīs pilnīgi jaunu pieredzi un iederēsies mācību procesā.

Gan veidojot, gan izvēloties norisi, nodēriņi vieni un tie paši kritēriji, t. sk. jāpārlicinās, ka:

norisi veidojuši kultūras jomas profesionāļi – valsts, pašvaldības vai neatkarīgā kultūras institūcija, mākslinieki vai to apvienība;

norises saturs, forma un iekļautais vēstījums

- atbilst skolēnu vecumam un respektē līdzšinējo pieredzi;
- nav didaktisks, kategorisks, nesniedz un neprasa pareizās atbildes;
- nedublē un nepārbauda skolā mācīto;
- neietver sacensību, balvas utt.;

kultūras mantojuma nozares, tostarp muzeju piedāvājums, balstās uz muzeja pamatdarbību un tematiku (krājumu, pamatekspozīciju, maiņīgajām izstādēm u. c.), izmantojot unikālo vidi, materiālus un iespējas, kas rodamas tikai šajā kultūras institūcijā;

ja nepieciešams, veidotāji izstrādes procesā konsultējušies ar norisē skartās tēmas pētniekiem vai citiem speciālistiem;

norise pieejama regulāri, nodrošinot sākotnējo snieguma kvalitāti, un tajā piedalās pieteiktās radošās personas;

norise pieejama visa mācību gada laikā, darbdienās / skolas dienas ietvaros;

interaktīvie elementi, ja tādi izmantoti, ir jēgpilni un rosina intelektuālo izzināšanas aktivitāti;

mobilo noriņu scenogrāfija ir jēgpilna, viegli pārvadājama un uzstādāma, neprasot daudz laika;

norisi ir iespējams kvalitatīvi pieredzēt, izjūtot saikni ar notiekošo (pārdomāts pieļaujama skatītāju / klausītāju / dalībnieku skaits, izveidots piemērots telpas iekārtojums, ir tehniskais aprīkojums utt.);

veidojot un īstenojot norisi, ievērotas autortiesības un citas ar normatīviem aktiem noteiktās prasības.

Programmas mājaslapā vai ikmēneša izlāsēs neiekļautu noriņu izmantošana savlaicīgi jāaskaņo ar programmas komandu.

Nodarbība ar rakstnieci Luīsi Pastori, 2022.

Foto: Luīze Pastore, personīgā kolekcija

Daži ieteikumi skolotājiem

KULTŪRAS NORIŠU IZMANTOŠANAI

Klātienes vai digitālā norise? Programma "Latvijas skolas soma" ienesusi jaunas vēsmas tajā, kur un kā notiek sastapšanās ar kultūru. Klātienes norisēm, kas arī kļuvušas daudzveidīgākas, pievienojušās digitālās norises. Visiem pazīstamajai klasiskajai iešanai uz kultūras institūcijām – muzeju, teātri vai koncertzāli, kur ir teātra izrādes "mājas" vai mūziķu darba vieta, – pievienojusies kultūras došanās uz skolu. Izrādās, ka skolā – klasē, sporta zālē vai pat pagalmā –, kā arī tuvējā bibliotēkā var notikt brīnišķīgas sastapšanās ar visdažādākajām kultūras izpausmēm. Turklāt izrāde vai koncerts var notikt arī skolas dienas pirmajā pusē, sniedzot enerģijas lādiņu tālākajiem darbiem.

Katrā no situācijām skolotājam jāpie meklē atbilstošs pedagoģiskais process

un darba metodes, kā arī jāatceras par tehniskajām prasībām. Svarīgi, lai bērns vai jauniešs kultūras institūcijā justos droši un gaidīts arī tad, ja tajā ir pirmo reizi vai ja tēma līdz šim nav bijusi zināma. Tikai tad notiks kultūras norises izraisītie personības attīstības procesi gan kognitīvā, gan emocionālā un morāli ētiskā aspektā.

Daudzveidīga skolēnu reakcija. Kultūra un māksla ir ar mums gan brīvajā laikā, palīdzot atvilkt elpu un izklaidēties, gan nopietnā izziņas un pārdomu procesā. Vienlaikus kultūras pieredze, piemēram, mākslas darba radītais pārdzīvojums, var arī mulsināt, tāpēc jādomā par to, kā palīdzēt jauniešiem izprast piedzīvoto un izjusto, saliekot to kopā ar savu pieredzi, mācību saturu, morālo un ētisko izaugsmi. Arī tad, ja pirmā reakcija ir emocionāla – man patika vai nepatika –, pie tās nedrīkst apstāties. Jāpalīdz skolēnam pāriet kognitīvajā līmenī, meklējot atbildi uz jautājumu, kāpēc kultūras notikums raisīja pozitīvu reakciju, satrauca vai sadusmoja.

Atbilstība vecumposmam un līdzšinējai pieredzei. Norises jāizvēlas ne vien atbilstoši skolēnu fiziskajam vecumam, bet arī viņu līdzšinējai pieredzei, raksturam un kontekstam. Vērīgs skolotājs zina, ka tas, kas derēs vieniem 6. klases skolēniem, var būt par bērnišķīgu citiem, savukārt būs 8. vai 9. klašu skolēni, kuri spēs uztvert vidusskolas vecuma jauniešiem domātas norises.

*Lekcija par laikmetīgā cirka vēsturi
Latgales vēstniecībā "Gors", 2022.
Foto: Dagnija Bernāne, Rīgas cirks*

Augstas kvalitātes kultūras notikums nav didaktisks un šauri tēmēts; tas uzrunā gan lielos, gan mazos skolēnus, gan pieaugušos, katram ļaujot ņemt savu guvumu un risināt tālākas domas un sarunas.

Svarīgākā darbība - pārdomas pēc aktivitātes. Gan kultūras norišu veidotājiem, gan pedagogiem jāpārrunā, kā skolēni jutās un ko atcerēsies pēc norises, piemēram:

vai šī kultūras izpausmes forma bija iepriekš pieredzēta; kas bija pazīstams un kas jauns;

kas ir tas, ko katrs skolēns pievienoja savām zināšanām;

vai un kā tas saistās ar skolā dažādos mācību satura jomās apgūstamo saturu.

Kultūras norisē gūtās pieredzes apkopšanai un nostiprināšanai nav nepieciešamas darba lapas, kuru lodziņi vienam par lielu, citam par mazu, lai pateiktu iecerēto domu. Nav vajadzīgas sadrukātas lapas, kurās jāieraksta trūkstošais vārds vai jāsavieno atbilstošie apgalvojumi. Vislabākās un lētākās ir īstas, dzīvas sarunas, jo tieši tās palīdz atcerēties detaļas un izprast notikušā vērtību sev un citiem.

Refleksijas un analīzes daļa var notikt sarunas veidā, bet tā var būt arī zīmēšana vai rakstīšana. To, kas attiecas uz zināša-

nām, jāliek kopā, lai veidotu klases kopīgo mācīšanās rezultātu. Savukārt emocionālā reakcija var palikt pie paša autora, jo svarīgākais – domāšana un domu fiksēšana – jau notikusi.

"Daudzi skolotāji mūsu izrādēm izmanto t. s. klases jeb audzinātāja stundas, un nākamajā nedēļā šajās stundās viņi ar skolēniem redzēto pārrunā. Būtiskas ir arī tēmas, kas izrādēs skartas. Piemēram, visai liela interese ir par vēsturi, Otro pasaules karu, ko var izmantot dažādu mācību priekšmetu – gan vēstures, gan literatūras u. c. – apgūšanā, jo teātris ir viena no iespējām, kā paplašināt skatījumu uz lietām."

Jānis Žnotiņš, režisors,
"Istabas teātris" radošais direktors

TEĀTRIS

Kad noskanējuši trīs zvani, zālē norimst čalas, nodziest gaisma, tad veras priekš-kars un skatītāja acīm paveras citas dzīves. Kaut arī mūsdienās teātra izrādes nereti notiek bez šiem tradicionālajiem soļiem, teātris tik un tā spēj skolēnus iesaistīt niansētu sižetu, neskaitāmu varoņu, reālu un iedomātu darbību pasaulē. Prožektoru gaismā var reflektēt par aktuālajiem dzīves jautājumiem, vēsturi, sociālajām normām un kultūras dažādībām.

Katras izrādes emociju bagātība, attiecību sarežģījumi, dialogi, valoda un uz skatuves radītā vide attīsta empātiju, radošumu un iztēli, skolēniem ļaujot iedziļināties arī ikdienišķo ainu būtībā un nepieciešamībā.

*Teātra dienas izbraukuma izrādes ar programmu "Latvijas skolas soma" Rīgas 13. vidusskolā, 2022.
Foto: Reinis Oliņš*

Mūsdienu teātra formas aicina sižeta tapšanā un attīstībā iesaistīties arī izrādes apmeklētājam, no skatītāja kļūstot par aktīvu izrādes dalībnieku.

Šeit nav runa par kliegšanu, plaukšķināšanu vai kāju ribināšanu pēc iespējas skaļāk, pēc kā bērniem grūti nomierināties un, iejaucoties skolotājam, liela iespējamība, ka prieki pārtaps bēdās. Līdzdarbojoties delikāti un jēgpilni, iespējams veicināt skolēnu komunikācijas prasmes, pašapziņu un ticību spējai radīt pozitīvas pārmaiņas sevī vai savā apkārtnē.

"Ir saturs un ir forma. Tas, kas teātrī visvairāk var mulsināt skatītāju, ir forma. Saturs laika gaitā nemainās: mīlestība, sevis izzināšana, nāve, attiecības ar vecākiem. Tās ir mūžīgās tēmas visos laikos. Tas, kas mainās, ir ietvars.

Jauniešiem jāiet skatīties par tēmām, kas viņus tobrīd uzrunā, kur viņi var saskatīt sevi. Stāsts par mīlestību var uzrunāt. Gadās, ka forma ir interesantāka par saturu. [...] (Dažkārt) laikmetīgā forma viņu ir uzrunājusi spēcīgāk par saturu. Režisors ir izmantojis tādas zīmes, ko jaunieši labi uztver."

Elmārs Seņkovs, teātra režisors

*Nodarbība "Iepazīstam Nacionālā teātra aizkulises" ar Ziemeļpauļstu ģimnāzijas skolēniem, 2022.
Foto: Reinis Olinš*

Izrādes noskatīšanās, vai tā būtu greznā teātra ēkā, kāda muzeja telpās, vietējā kultūras namā, pašu skolas aktu zālē vai klasē, vai pat pagalmā, var būt rosinošs sākums, lai ne tikai literatūras, vēstures vai sociālo zinību stundās, bet arī citos mācību priekšmetos sarunātos par redzēto. Vai tā bija skatuves ripas griešanās, kur iesaistīta fizika, varbūt jaundarbu analīze mūzikas stundā vai aktieru rādīto akrobātikas triku un fiziskās izturības atdarināšana sporta nodarbībā. Šo dažādību pieredzēt un jēgpilni izmantot mācību procesā palīdz programma "Latvijas skolas soma". Atliek vien šo iespēju izmantot.

"Izrāde "Mēs, roks, sekss un PSRS" labi parādīja, kā jaunieši dzīvoja komunistiskajā režīmā, runāja par problēmām, ar kurām nācās saskarties. Izrādē attēlotie notikumi palīdzēja labāk izprast dzīvi 20. gs. 70.-80. gados. Manuprāt, visiem ļoti patika izrāde, pārsvarā bija tikai labas atsauksmes. Daži jautājumi sarunām tomēr palika: kāpēc tika izmantoti plakāti ar dīvaiņiem saukļiem (lozungiem), kāpēc bija vajadzība "stukačot" (nosūdzēt, apmelot), kas notika ar jauniešiem tālākajā dzīvē. Pēc izrādes noskatījāmies J. Podnieka dokumentālo filmu "Vai viegli būt jaunam?" (1986)."

Rīgas Igaunņu pamatskolas 9. klases skolniece Jete par Valmieras drāmas teātra izrādi "Mēs, roks, sekss un PSRS"

LITERATŪRA UN GRĀMATNIECĪBA

Kā un kāpēc mīļā grāmata, no kuras vecāki lasa vakara pasaciņu, kļūst par obligāti lasāmo grāmatu, kurai pievēršties nav ne laika, ne patīkšanas? Ko darīt, lai attiecības nesabojātu vai atjaunotu un izjustu, ka

literatūras un grāmatniecības nozare ir vesela pasaule, kurā doties radošā gara ekspedīcijā, lai meklētu atklāsmes, iedvesmu un savas dzīves atslēgas.

Nodarbība "Mākslas detektīvi"
ar rakstnieci Luīzi Pastori, 2023.
Foto: Luīze Pastore, personīgā kolekcija

Nodarbība ar rakstnieci Luīzi Pastori privātajā
pamatskolā "Domdaris", 2023.
Foto: Luīze Pastore, personīgā kolekcija

Programma "Latvijas skolas soma" palīdz skolēniem sadraudzēties ar grāmatām, satikt rakstniekus, iepazīt viņu radošo procesu un grāmatas tapšanas gaitu, ieraudzīt literatūru citās mākslas formās un apsvērt paša iespējas iemēģināt roku rakstniecībā. Un rakstīt jau var arī telefonā un lasīt planšetes ekrānā; galvenais, lai lasītais uzrunā, lai tam ir jēga, un tad arī patika neizpaliks. Literatūras plašums aicinās jauniešus iepazīt apkārtējo pasauli, meklēt vēstures pagriezienus, atpazīt savas emocijas, izdzīvot tagadnē nepiedzīvoto un sasniegt savas nākotnes tālākās vīzijas.

"Es ticu, ka grāmata ir kā saruna starp rakstnieku un lasītāju. Kamēr vien rakstniekam būs lasītājam ko teikt, grāmatas tiks rakstītas, izdotas un lasītas. Ja mēs, pieaugušie, turpināsim sarunāties ar bērniem, ja mēs gribēsim viņiem ko teikt, ja mēs sarunāsimies paši savā starpā, tad runās un lasīs arī bērni."

Laura Vinogradova, rakstniece

Izvēloties no plašā grāmatu un notikumu klāsta, svarīgi atcerēties un ņemt vērā franču rakstnieka Daniela Penaka viedos vārdus:

*“Darbības vārds “lasīt”
necieš pavēles izteiksmi.”*

Tieši rakstnieki ir tie, kuri sarežģītākajām tēlu konstrukcijām ļauj uzelpot un piedalīties lasītāja dzīves ceļā. Lasot var mācīties lasīt starp rindiņām, atklāt slēptās nozīmes, gluži tāpat kā gleznotāji redz un atklāj skaistumu katrā krāsas un triepiena niansē.

“Man vienmēr ir bijis grūti iesākt rakstīt domrakstus vai izdomāt idejas vizuālās mākslas skolotājas uzdotajiem darbiem. Bet pēc nodarbības ar rakstnieci Luīzi Pastori es sapratu, ka patiesībā jebkuru apkārt esošo lietu var aprakstīt, tikai jāieliek tā citādākā situācijā vai jāpaskatās uz to citādi – kā dzīvu lietu.”

*Turlavas pamatskolas 9. klases skolniece
Annija par nodarbību “Uzrakstīt gleznu” ar
rakstnieci Luīzi Pastori*

Anita Smeltēre,
Latvijas Nacionālās bibliotēkas (LNB) muzejpedagoģe, projekta
"Latvijas kultūras kanons" koordinatore

ir personības loma tradīcijas izpētē un uzturēšanā. Erika Ādamsona noveles no krājuma "Smalkās kaites" skatuves valodā iedzīvinājis Latvijas Leļļu teātris. Grāmatu sērijā bērniem "Mākslas detektīvi" rakstniece Luīze Pastore sadarbībā ar mākslinieci Elīnu Brasliņu kā iedvesmas avotus bieži izmanto tieši kanoniskos mākslas darbus, jaunākā no grāmatām lasītājus aizved uz Rundāles pili. Koklētāja Laima Jansone savos mūzikas ierakstos un koncertos atklāj kokles tradicionālā skanējuma mūsdienīgumu. Kāds piemērs no šodienas kultūras dzīves noteikti nāk prātā arī jums.

Vai zināt, no kurienes latviešu neformālajā saziņā radies skanīgais "Čau!" un kāda lielveikalam var būt saistība ar kultūras kanonu? Vai varat atbildēt uz jautājumu, vai viegli būt jaunam? Un kas kopīgs "Limuzīnam Jāņu nakts krāsā" ar "Lāčplēsi"? Tīmekļvietnē www.kulturaskanons.lv atrodams ne tikai apjomīgs izglītojošas informācijas daudzums, bet tā vedina arī domāt pašam un meklēt kopsakarības.

Latvijas kultūras kanona tīmekļvietne ir viens no Latvijas Nacionālās digitālās bibliotēkas resursiem. Digitālo bibliotēku katrs var brīvi izmantot sev ērtā vietā un laikā, taču skolas aicinātas ierasties arī klātienē uz arhitekta Gunāra Birkerta projektēto ēku. Katru mācību gadu Latvijas Nacionālajā bibliotēkā top jauna uzde-

vumu spēle "Orientējies Gaismas pilī!", kā arī var piedalīties dažādās ar kanonu saistītās nodarbībās. Vairāk par projekta "Latvijas kultūras kanons" izglītības programmu var lasīt kanona mājaslapā, kur pieejami arī daudzveidīgi metodiskie līdzekļi patstāvīgai izmantošanai.

"Kanons ir kā brilles, caur kurām ieraudzīt Latviju un tās vērtības. Kā durvis, pa kurām ienākt Latvijas kultūras bagātību krātuvē. Kā izdzīvošanas komplekts un kompass samulsuma brīžos. Kā jauna datora programmatūra, kas atver izzīņai un pieslēdz mūs jaunai pasaulei un iespējām," rakstīts kanona tīmekļvietnē. Ienāciet kultūras kanonā, pārliecinieties par to un, izmantojot programmu "Latvijas skolas soma", pieredziet šobrīd notiekošās kultūras norises!

*XXVII Vispārējo latviešu Dziesmu un XVII Deju svētku noslēguma koncerts "Kopā Augšup", 2023.
Foto: Reinis Oļiņš, LNKC*

KULTŪRAS MANTOJUMS

Kultūras mantojums ir katras nācijas dārgums un bagātība. Tas ne tikai sniedz zināšanas par pagātņi, bet arī skaidro mūsdienu sabiedrības parādības un veido nākotnes perspektīvas. Izpratne par to, kā ir attīstījušās tradīcijas, uzskati un mākslas veidi, var palīdzēt skolēniem izprast un novērtēt kultūras dinamisko raksturu.

Kultūras mantojuma iepazīšana attīsta plašāku skatījumu uz pasauli, atgādina mūsu kopējo cilvēci, radītās inovācijas un ļauj novērtēt cilvēku pieredzes daudzveidību. Muzeji, arhīvi, bibliotēkas, mākslas galerijas, vēsturiskās vietas, mākslas institūti,

industriālā mantojuma objekti un arī digitālā vide (digitālās krātuves) glabā liecības, kuras atspoguļo kopienas, reģiona vai nācijas kolektīvo identitāti un vēsturi, kā arī vairo piederības sajūtu un lepnumu par savām saknēm.

Ar programmas "Latvijas skolas soma" atbalstu tūkstošiem skolēnu atklājuši, ka muzejos notiek interesantas lietas, tai skaitā mūsdienīgā mākslas valodā tajos runā gan par aktualitātēm, gan par paaudzēs glabātām vērtībām, tā ierādot bērniem un jauniešiem ceļu uz kultūras un mākslas daudzveidību kā neatņemamu dzīves sastāvdaļu.

"Muzeji ir uzticami sabiedrotie, ar kuriem kopā domāt, kritiski vērtēt un ar piesardzīgu optimismu veidot kopīgo nezināmo nākotni."

Elīna Vikmane, Latvijas Laikmetīgās mākslas muzeja fonda valdes un Latvijas Muzeju biedrības valdes locekle

Pateicoties muzeju un programmas "Latvijas skolas soma" sadarbībai, kopīgi rasti risinājumi – daudzi muzeji jau kļuvuši darbīgāki un atvērtāki skolēnu auditorijai, vienlaikus rosīgumā nepazaudējot savu īpašo vēstījumu. No atturīgām "tajā un tajā gadā" un "tikai neaiztieciēt!" vietām kultūrvēsturisko vērtību glabātāji kļūst par draugu un ceļabiedru visu paaudžu un interešu cilvēkiem.

*Nodarbība "Nospēlē muzeju", 2023.
Foto: Kristiāna Zelča, Rīgas Birža*

Nodarbība Rundāles pils muzejā
ar Kalnciema pagasta pamatskolas
skolēniem, 2022.

Foto: Kaspars Teilāns

“Lai mēs labāk varētu iedomāties, kā
jutās bērni Sibīrijā, mums bija iespēja
apgērbties līdzīgās drēbēs un apavos,
kādos viņi kilometriem tālu devās uz
skolu. Šī nodarbība dziļāk lika saprast
vēl dažas Latvijas vēstures lappuses,
izjust visas tās sāpes un šausmas, ko
bija pārdzīvojuši šie cilvēki, un novē-
tēt savu laimīgo bērniību.”

Rēzeknes 6. pamatskolas 7. klases skolēni
Loreta un Marks par Latgales Kultūrvēs-
tures muzeja nodarbību “Dzied circenītis
aizkrāsne”

Atmiņu institūcijām ir unikāla iespēja
būt tiltam starp vērtību cienīšanu un to
mūsdienīgu atklāšanu, kas jo īpaši saistoši
ir jaunākajai paaudzei, kurai lietu likum-
sakarības ir svarīgi izprast caur šodienas
situācijām, apstākļiem un emocijām. Mūs-
dienīgi iekārtots muzejs ļauj skolēnam
pašam izzināt, atrast atbildes uz jautāju-
miem un mācīties citādi, kā arī rada vēlmi
atgriezties vēlreiz, izjūtot muzeju kā sev
draudzīgu kultūrvidi.

KINO

Kino, iespējams, ir pazīstamākā un sasniedzamākā no visām kultūras formām, tieši tāpēc īpaši svarīgi ir palīdzēt skolēniem apzināties kino saturisko un māksliniecisko vērtību un pieredzēt kinomākslas žanru radošo daudzveidību. Mākslas un dokumentālais kino, animācijas, vēsturiskās, biogrāfiskās filmas, komēdijas – tās jāmācās ne tikai skatīties, bet arī patiesi ieraudzīt tajās sniegto vēstījumu, kā arī iepazīt to radīšanas procesu. Tā ir vieta, kur pavisam dabiski un pašsaprotami sastopas kultūra, dabaszinātnes un tehnoloģijas.

Kino sniedz iespēju izprast cilvēka dabu un pasaules krāšņumu, atsedzot sabiedrības priekus, izaicinājumus un vērtības, taču rāda arī visnepatīkamākos cilvēka dabas aspektus un sabiedrībā pastāvošās netaisnības. Kinoteātru realitātē – ar popcornu vai bez – varam aizmirsties un iekļauties filmu nepieradināmajā brīvībā, ceļot laikā vai iedvesmoties.

“Ar filmu palīdzību iespējams ilustrēt mācību tēmas, uzzināt par personībām, analizēt attiecības un kopsakarības. Par kino iespējams arī domāt saistībā ar vizuālajām metaforām, mākslas stiliem un tehniskajām iespējām. Šajā kino izziņas procesā izšķiroša nozīme ir pedagogiem.”

Daniela Zacmane, kino kritiķe, kino izglītības programmu vadītāja

Programma “Latvijas skolas soma” atklājusī skolēniem Latvijas kino dārgumus un inovācijas un turpina iepazīstināt ar kino nozares dažādību, tai skaitā radot iespēju satikties ar filmu veidotājiem un citiem nozares profesionāļiem.

Stāstu klāsts, kas noderēs gan konkrētas mācību tēmas apguvei skolās, gan pārdomām un pārrunām ģimenes un draugu lokā, filmu pasaulē ir neizsmeļams.

Kino izrādīšanas iespējas ir plašas – vispilnīgāk filmu burvība atklājas kino zālēs, taču tās var pieredzēt arī skolās vai izbaudīt kādā no ekrāniem mājās kopā ar ģimeni.

“Jāatzīst, ka majoritāte mūsdienu jauniešu nav sajūsmā par “niršanu” vēstures grāmatu lapās vai dokumentālos sižetos. [...] Tāpēc esam pateicīgi programmai “Latvijas skolas soma” par iespēju patriotiskā mēneša izskaņā ieskatīties citādāk pasniegtā vēsturē par laiku, kuru mēs, 8.-12. kl. skolēni, varam tikai iztēloties, kopīgi noskatoties šobrīd aktuālo spēlfilmu “Janvāris”. Pēc filmas noskatīšanās, savās pārdomās iegrimuši, jutāmie drusciņ saprasti, pieņemti un, lai cik tas muļķīgi arī šķistu, pieredzējušāki.”

Vecpiebalgas vidusskolas 8.-12. klašu skolēni par Viestura Kairiša spēlfilmu “Janvāris”

*Kino izglītības programmas "Pēctundas"
išfilma festivāls, 2023.
Foto: Ričards Zaļmežs, kinoteātris "Kino Bize"*

MŪZIKA

Mūsdienu skaņu un trokšņu pilnajā pasaulē jāpalīdz skolēniem apjaust, ka mūzika, kaut arī ikdienā klātesoša, ir viena no mūžsenām un daudzveidīgām mākslas formām. Izmantojot skaņas, ritmus un melodijas universālā veidā, cilvēki laiku laikos atklājuši cits citam savas emocijas, idejas un vēstījumus. Tautas, klasiskā, džeza vai popmūzika – katrs no žanriem paplašina skolēnu izpratni ne vien par mūzikas izpausmes veidiem un to nozīmi, bet arī par dažādiem laikmetiem un cilvēkiem.

Pirmo reizi klātienē dzirdēt orķestra skaņējumu, repa un kokles saspēli, klasiskās mūzikas un roka sintēzi, operdziedātājas maigi spēcīgo balsi un ērģeļu skaņas vareno plūdumu – tas neatstāj vienaldzīgu pat vislielāko skeptiķi.

“Šī paaudze ir ļoti reālistiska, un jebkas, kas tiek apsegts ar “pietušētu vai izskaistinātu plīvuru”, viņiem liekas neinteresanti, līdz ar to tiem cilvēkiem, kas uzrunā jauniešus, jābūt maksimāli īstiem, patiesiem, lai viņi var uzsākt diskusiju, nebaidoties no provokatīvas attieksmes; tas ir tas, kas jauniešiem ir vajadzīgs. Viņi grib sajust to, ka viņi var dzīvot nevis uzburtā mediju telpā ar tolerancēm un prioritātēm, bet viņi paši grib būt prioritāte, runāt par šīm lietām un uzdot jautājumus, kas viņiem ir svarīgi.”

Andris Ābelīte, Latvijas Nacionālā simfoniskā orķestra mūziķis

Programmas “Latvijas skolas soma” piedāvājumā ir visdažādākie Latvijas mūziķi, grupas, orķestri un folkloras kopas, kas oriģinālos, tradīciju nesošos un jaunradītos veidos atklāj Latvijas mūzikas unikalitāti, mākslinieku talantīgo sniegumu un muzicēšanas vēsturisko kontekstu.

Muzikālās pasakas “Pēterītis un vilks” ieraksta tapšana, 2021. Foto: koncertzāle “Lielais dzintars”

Programmas "Latvijas skolas soma"
atklāšanas pasākums Arēna Rīga, 2018.
Foto: Kaspars Teilāns, KM

"Manuprāt, visspilgtāk atmiņā visiem un man būs palicis džungļu galvenais likums: "Viena asins tev un man!". Man dziļas pārdomas raisīja šis citāts tāpēc, ka es to saskatu dažādās dzīves situācijās arī mūsdienās. Piemēram, šajā rokoperā tas bija parādīts, ka cilvēks tiek pieņemts džungļos, dzīvnieku vidū, viņam uzticas. Taču mūsdienās tas varētu sasaukties ar kādas kopienas / rases / reliģijas diskrimināciju. Ir jāsaprot, lai kas mēs katrs esam - cilvēks, dzīvnieks, koks vai krūms -, ir jāmēģina vienam ar otru sadzīvot un pielāgoties."

Rēzeknes Valsts poļu ģimnāzijas 9. klases skolniece Lija par Mārtiņa Brauna rokoperas "Mauglis" izrādes ierakstu

.....

Iepazīt mūziku no skaņas veidošanas pirmsākumiem un diriģenta zižļa pacelšanas brīža līdz varenam vai maigam noslēguma akordam, pieskarties instrumentiem, sadzirdēt un izprast to īpašības un pašiem kļūt par skaņdarbu radītājiem kopā ar Latvijas mūziķiem – tas viss iespējams programmas norisēs.

Koncertuzvedums "Pār deviņi novadiņi", 2022.
Foto: OHM.LV, koncertzāle "Lielais dsintars"

Kultūra ekrānā:

DIGITĀLĀS UN TIEŠSAISTES NORISES

Kopš Covid-19 pandēmijas laika gan skolēni un skolotāji, gan viņu ģimenes locekļi iepazinuši un pat iemīlējuši digitālās kultūras norises. Tās var izpausties kā ierakstīts / nofilmēts kultūras notikums, kā tiešsaistes nodarbība, arī izrāde vai koncerts, vai kā ieraksta un tiešsaistes apvienojums. Māksliniekiem ir pavēries pilnīgi jauns darba lauks, savukārt pedagogiem jāpatur prātā, ka gan klātienē, gan digitālajām norisēm ir plusi un mīnusi.

Kaut arī digitālās norises nespēj piedāvāt klātbūtnes radīto pieredzi, tas ir viens no iespējamiem kultūras sastapšanas veidiem, ko viegli izmantot skolas ikdienā. Turklāt tas paplašina sasniedzamo kultūras notikumu ģeogrāfiju, ļaujot pabūt jebkurā Latvijas vietā.

Vēl viena no digitālo norišu priekšrocībām ir iespēja vieglāk salāgot kultūras norisi ar mācību stundām. Tās ir arī lētākas, turklāt ļauj ieskatīties tādās vietās kā muzeju fondu glabātuvēs, teātra aizkulisēs un mākslinieku darbnīcās – tur, kur klātienē neieklūt. Arī digitālajās norisēs var notikt aktīva skolēnu līdzdalība, kas vislabāk izdodas, ja skolotājs un pakalpojuma sniedzējs iepriekš izrunā tehniskās iespējas un to, kurš vada procesu.

Digitālās kultūras norises parasti pieejamas vairākas dienas. Tas Covid-19 pandēmijas laikā ļāva kultūras norises baudīt kopā ar ģimeni, mazinot negatīvās emocijas un radot pamatu kopīgām sarunām.

Savukārt tiem, kuri uzskata, ka bērni un jaunieši pārāk ilgu laiku pavada ekrānos, balstoties pieredzētajā, varam teikt – viņi tik un tā to darīs, tāpēc labāk nodrošināt kvalitatīvu, izglītojošu un aizraujošu saturu.

*Tiešsaistes izglītības programma "No-šūmes", 2022.
Foto: Otto Strazds, Latvijas Nacionālais mākslas muzejs*

"Mēs tagad dzīvojam citā laikā, bet Veidenbauma dzeja vienmēr būs aktuāla, jo vērtības, par kurām cīnījās dzejnieks savā laikā, aktuālas arī mūsdienās. Redzēt tik kvalitatīvu izrādi, sēžot mājās, ir ļoti patīkami, arī derīgi, jo daudz uzzināju par Veidenbaumu."

Rīgas 31. vidusskolas 8. klases skolniece par digitālo norisi "No Veidenbauma neaizbēgsi"

*Mācībīzrāde "Kā top izrāde?", 2019.
Foto: Justīne Grinberga, Liepājas teātris*

*Izrādes "Tikšanās vieta – Rīgas pilsētas II teātris"
ieraksts, 2021. Foto: Latvijas Nacionālais teātris*

"Man personīgi ļoti patika, kā teorētiskā informācija un muzeju darbinieku un mākslinieku video mijas ar praktisku darbošanos un pārrunām, kurās diskutēt ar citiem jauniešiem un lekcijas vadītāju, kas brīnišķīgi moderēja lekciju. Vēlreiz gribu uzsvērt formātu – tā nav klasiska, sausa lekcija, kādas nācies pieredzēt, bet gan interaktīva nodarbība par tēmām, kuras, manuprāt, izraudzītas ļoti interesantas un arī neierastas."

11. klases skolnieks Samuēls par Latvijas Nacionālā mākslas muzeja tiešsaistes nodarbībām "No-zīmes"

ARHITEKTŪRA

Arhitektūra veido dzīves telpu, izdaiļo to, ietekmējot cilvēku ikdienu bieži vien nemanāmi un neapzināti. Vai tā būtu telpu izvietojuma plānošana, ēku fasāžu greznošana vai vides urbanizācija, arhitektūra ir kā parkets, kur savienojas māksla un dizains un kas detaļās ļauj gūt vizuālo baudu, bet kopskatā – ieraudzīt cilvēka prāta spēku un drosmi, radot zināšanās balstītu skaistumu. Tāpēc svarīgākais ir spēja saskatīt, spēja patiesi redzēt savu apkārtni.

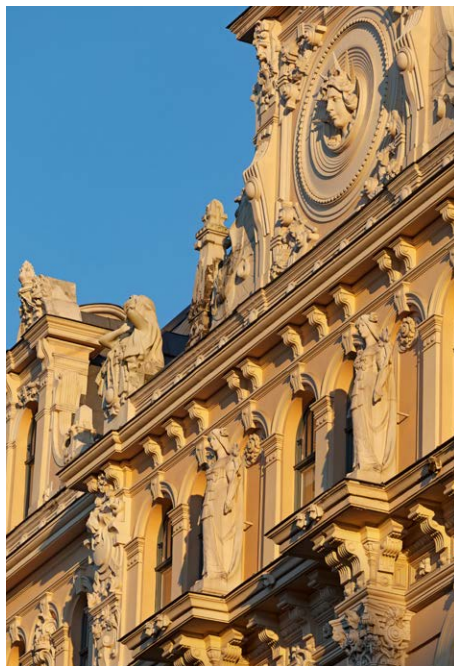
Iemācoties lasīt arhitektūras valodu, paveras durvis uz izpratni par dažādiem laikmetiem un to saistību ar arhitektūras stiliem un virzieniem, koncepcijām un dizaina risinājumiem. Tas bagātina sko-

lēnu redzējumu un sapratni par apkārtējās pasaules skaistumu, cilvēka radošajām spējām, izvēlēm un dzīves praktisko pusi.

“Arhitektūra ir ne tikai viss, kas mums apkārt, bet arī tas, kas ir mūsu sajūtas – vai tas būtu prieks vai raizes. Arhitektūra ir visapkārt. Un laba arhitektūra pārzina cilvēku ieradumus, tā klausās viņu vēlmēs, tā sarunājas. Un vienmēr iet soli tālāk, radot arī to, ko cilvēks pat nezina, ka šobrīd vēlas. Tikai esot soli priekšā, ir iespēja progresēt, izaicināt, testēt, iespējams, arī kļūdīties, bet galu galā – izdarīt secinājumus un mainīties uz augšu.”

Pēteris Bajārs, arhitekts,
arhitektu biroja “Outofbox” dibinātājs

No spējas ieraudzīt izriet virkne citu būtisku jau-tājumu – par sabiedrībā valdošajām attiecībām, par iesaistīšanos vai samierināšanos, cilvēka vai esošās sistēmas svaru un varu lēmumu pieņemšanas procesā. IZRĀDĀS, TIK DAUDZ KAS PAR ŠO ATKLĀJAS, IESKATOTIES ARHITEKTŪRAS TĒLPĀ.

Jūgendstils Rīgas klusajā centrā, 2014.
Foto: Reinis Hofmanis, Latvia travel

Liepājas koncertzāle "Lielais dzintars", 2017.
Foto: Ervīns Elliņš, koncertzāle "Lielais dzintars"

"Pēc nodarbības "Istaba parkā" ir radies pavisam cits priekšstats par arhitektūru un cilvēkiem, kas tajā darbojas. Mazā laika posmā mums bija jāiemācās domāt, pielāgoties un plānot, kā arī aptvert un izprast dažus arhitektūras jēdzienus. Noslēgumā arhitekti stāstīja par savu pieredzi un atbildēja uz mūsu uzdotajiem jautājumiem. Manuprāt, šī bija lieliska iespēja dzirdēt pieredzes stāstus un saņemt atbildes uz jautājumiem, jo dzīvē vērtīgākās atbildes spēj sniegt tie, kuri paši ar to ir nodarbojušies."

Madrienas vidusskolas 10.-11. klašu skolēni par Latvijas Arhitektu savienības projekta "Skolnieks. Pētnieks. Pilsētnieks" nodarbību

Pievienojot šo dimensiju Latvijas kultūras un mākslas izzināšanas procesam, skolēni var atklāt, ka arhitektūra ir klātesoša un nozīmīga arī stāstā par Āraišu ezerpils ļaudīm, Cēsu pils iemītniekiem, Grīziņkalna, Zolitūdes un Ķīpsalas iedzīvotājiem. Ar šādu pieeju sarunas par arhitektūru būs izcils resurss ne vien ierasto tehnoloģiju, kultūras un dabaszinātņu, bet arī literatūras, vēstures, sociālo zinību tēmu apgūvē.

Gaismas pils Rīgā.

Foto: Indriķis Stūrmanis, Latvijas Nacionālā bibliotēka

VIZUĀLĀ MĀKSLA

Vizuālā māksla ir kā neaptverami plaša, aizraujoša telpa, kas skolēnus iedvesmo, provocē un aicina domāt un atklāt jaunas perspektīvas, ļaujot viņiem vēl neiepazītām emocijām. Glezniecība, tēlniecība, fotogrāfija, ielu māksla – atklājot vizuālās mākslas izpausmju daudzveidību, ikviens var ieraudzīt sev pievilcīgu un vērtīgu, jo māksla par laiktelpu runā krāsās, formās un zīmēs.

Nozares senās saknes un kanonizētās vērtības ir drošs balsts mūsdienu jaunā cilvēka izaicinājumam un radošo provokāciju atklāšanai. Tāpēc tik labi, ka programmā "Latvijas skolas soma" skolēni var sastapties ar vizuālo mākslu visplašākajās tās izpausmēs. Muzeji un izstāžu zāles aicina iepazīt krājumus un pastāvīgās ekspozīcijas, aktuālajās izstādēs tuvāk palūkoties uz konkrētu mākslinieku vai tēmu. Skolēniem ir iespēja sastapt māksliniekus sarunās un

radošajās darbnīcās gan mākslas telpās, gan skolās. Rezultātā veidojas prasme arī uz sabiedrības procesiem skatīties dziļāk, meklēt patieso un ieraudzīt cildeno.

"Glezniecība kā mākslas veids ir iespēja ar tēlu palīdzību izprast pasauli un dzīves jēgu, atspoguļot dzīvi kā iekšējo pārdzīvojumu, kas ietver arī savas apkārtnes un laikmeta noskaņas. Māksla var būt pamudinājums, atgādinājums, brīdinājums; tā drīkst slavēt labo un nosodīt ļauno."

*Imants Lancmanis,
mākslas vēsturnieks, gleznotājs*

"Lekcija lika aizdomāties par to, ka jebkuru situāciju var pārvērst mākslā, ja uz to paskatās no cita skatu punkta. Visinteresantākie darbi ir tie, kuros slēpjas mākslinieka paša piedzīvotais. Līgas stāstījums iedrošināja, ka nevaļag baidīties dzīvē mēģināt jaunas lietas, nevaļag baidīties sapņot par mākslinieka karjeru, kā arī, ja kaut kas neizdodas ar pirmo reizi, ir jāturpina cīnīties un tad viss sanāks. Paldies, ka bija iespēja klausīties šādu lekciju. Kaut kas savādāks no ierastā dienas ritma. Ļoti forši!"

Ogres tehnikuma audzēknis par nodarbību "Laikmetīgās mākslas vēstījums" ar mākslinieci Līgu Spundi

*Ikstāde "Purvītis", 2022. Foto: Inga Baltā,
Latvijas Nacionālais mākslas muzejs*

*Iestāde "Vērtību sīmes", 2022/2023.
Foto: Vents Āboltiņš, Latvijas Nacionālais mākslas muzejs*

Kultūra dodas pie skolēniem:

MOBILĀS NORISES

ledvesmojoties no Norvēģijas pieredzes un uz klausot Latvijas pedagogu domas, programmā "Latvijas skolas soma" tika nolemts iekļaut arī mobilās kultūras norises. Tā bija jauna pieredze gan kultūras pakalpojumu veidotājiem, gan pedagogiem, aktualizējot jautājumu par kvalitātes nodrošināšanu jaunajos apstākļos.

Pozitīvi ir tas, ka mobilās norises laika ziņā vieglāk integrēt mācību procesā; to pieredzēšana neprasa transporta izdevumus. Tā ir arī iespēja iesaistīt skolēnus norises sagatavošanā, piemēram, sagaidīt māksliniekus un parūpēties par viņu labsajūtu, palīdzēt ar uzstādīšanos, telpas iekārtošanu utt. Šādā situācijā skolēni ierauga pierasto skolas vidi citā rakursā.

Kultūra skolā nenozīmē tikai lielu pasākumu aktu zālē. Esošie piemēri jau apliecina, ka kvalitatīva teātra izrāde vai koncerts var notikt arī klasē, gaitenī, pagalmā un citviet. Telpas iekārtojumam ir liela nozīme. Piemēram, ja krēslus saliek pamīšus, nevis vienu aiz otra, ievērojami uzlabojas redzamība un palielinās klātbūtnes sajūta arī tālākajās rindās sēdošajiem.

Jāpievērš uzmanība tam, cik skatītāju vai klausītāju esošajos apstākļos var kvalitatīvi uztvert kultūras norisi. Ja tālākajā rindā sēdošais sākumskolēns, notiekošā aizrauts, celsies kājās, lai kaut ko saredzētu, purināšana un kušināšana visu padarīs tikai sliktāku. Lielākie skolēni šādās reizēs

pārceļas uz telefoniem, un arī to viņiem grūti pārnest.

Izvēloties mobilo norišu formātus, jāatceras, ka programmā "Latvijas skolas soma" netiek iekļautas norises, kuru mērķis ir attīstīt un vingrināt kādas noteiktas prasmes, un tajās izpaliek kvalitatīvs saturiskais pieresums skolēna izpratnei par Latvijas kultūru un mākslu. Šīs norises būtu vēlams atstāt interešu izglītībai un citiem finansējuma avotiem.

Ieteicams aicināt māksliniekus uz skolām, vietējām bibliotēkām vai kultūras centriem, plānojot vairākas norises vienā dienā un iesaistot vairākas skolas, lai tādējādi efektīvāk izmantotu gan finanšu un laika resursus, gan atvieglotu administratīvos procesus. Neaizmirstiet arī par sadarbību ar kaimiņu novadiem!

"Man patika viņu taktika - ar dažādām spīlgtām un drūmām emocijām parādīt kaut kādu reālu dzīves situāciju. Nedomāju kaut ko tādu sagaidīt no izrādēm, kas norisinājās mūsu skolā. Es uzskatu, ka šī izrāde deva pārdomas vairākiem skolēniem un atstāja lielu ietekmi uz viņiem. Šī bija viena no labākajām izrādēm, ko es biju redzējusi."

Ilūkstes Raiņa vidusskolas 8. klases skolniece Evelīna par izrādi "Klusētāji" ("Istabas teātris")

Nodarbību cikla
"Latvijas laikmetīgā fotogrāfija un es"
norise Baložu vidusskolā, 2023.
Foto: Reinis Hofmanis, biedrība ISSP

DIZAINS

Dizaina nozare ir dinamiska un daudzveidīga, ietverot grafikas, vizuālās komunikācijas, industriālo, produktu, telpas, interjera, ekspozīciju, modes, iepakojumu, vides, pakalpojumu, informācijas un citas jomas. Tradicionālie principi tajā iet roku rokā ar jaunākajām inovācijām un tehnoloģiju piedāvātajām iespējām, mudinot domāt ārpus kastes un piedāvājot jaunus izaicinājumu risinājumus un izaugsmes iespējas.

Apgūstot dizaina pieeju, jaunieši mācās izpausties un radoši domāt, atklāt savu jaunrades potenciālu, saprast funkcionalitātes valodu, lai kļūtu par pasaules vizuālo izteiksmju ziņnešiem.

Dizains ir klātesošs visur. Tas atrodams gan Latvijas kultūras kanonā, gan pasaules izstāžu zālēs, kas lepni rāda mūsu mākslinieku darbus. Tāpat kā literatūra un kino paver durvis uz fantāzijas un emociju

Aktivitāšu zona "Modernieka studija", 2021.
Foto: Ansis Starķis, Dekoratīvās mākslas un dizaina muzejs

*Dizaina studija bērniem, 2023.
Foto: Kristiāna Zelča, Dekoratīvās mākslas
un dizaina muzejs*

iekārtošanā, grāmatā ietvertu burtu lielumā un citur, tāpēc iepazīt plašo dizaina pasauli šodien kļūst arvien jo svarīgāk.

“Pacietoties bija interesanti pie “Trīs krāsas”, kur bija runa par vides dizainu, kā arī paši veidojām vides dizaina uzlabošanu Tallinas pagalmā. [Dekoratīvās mākslas un dizaina] muzejā bija interesanti apskatīt šo pieejamo kompozīciju, kā arī bija jāizveido produkts ar interesantām spējām, kur mums vajadzēja improvizēt, kas bija jautri. [...] Kopumā foršs, pieredzes bagāts brauciens ar labu kompāniju.”

pasauli, dizains iepazīstina ar estētismu un spēju ietekmēt līdzilvēku uztveri un sajūtas.

“Ikviens notikums, kuru piedāvā programma “Latvijas skolas soma”, ir tapis, izmantojot dizainu lielākā vai mazākā mērā kādā no procesa posmiem – ekspozīciju dizaini, filmu, koncertu komunikācijas materiāli, afišas, bukleti, publisko pasākumu telpu dizaini.”

*Ingūna Elere, dizainere, dizaina biroja
“H2E” līdzdibinātāja*

Liepājas Valsts 1. ģimnāzijas 12. klases skolnieks Dāvids par Mākslas izglītības centra “Trīs krāsas” nodarbību un Dekoratīvās mākslas un dizaina muzeja apmeklējumu

Attīstot dizaina domāšanu, skolēniem ir iespēja kļūt par vērtīgākiem vispārējās kultūras un mākslas pētniekiem, jo dizains ir cilvēkam līdzās ik uz soļa. Tas ir izmantots gan mūzikas instrumentu veidošanā, gan izrādes kostīmu konstruēšanā, izstādes

*Anšlava Eglīša ekspozīcija, 2022.
Foto: Ansis Starks, A. Eglīša ekspozīcija*

DEJA

Deja ir vēsturisks un laikmetiem cauri dzīvojošs medijs, mākslas veids, kura galvenie izteiksmes līdzekļi ir noteiktā secībā izkārtotas ķermeņa kustības attiecīgas mūzikas pavadījumā, prieka un dvēseles stāvokļa izpausme, tā kalpo arī, lai komunicētu par jaunām idejām un dzīves pieredzi. Aptverot klasisko, tradicionālo un mūsdienu žanru, dejai piemīt unikāla spēja ar kontrolētām, ritmiskām, strukturētām vai improvizētām ķermeņa kustībām un žestiem paust to, ko grūti izteikt vārdos.

Dejas dažādību veidojuši sociālie, kultūras, estētiskie un morālie apstākļi un apsvērumi. Tās praksē tiek saglabātas un paaudzū paaudzēs nodotas tradicionālās tautas vērtības, vienlaikus nodrošinot telpu robežu pārkāpšanai un radošiem eksperimentiem.

Tā ir mākslas forma, kas plaukst uz radošuma, iztēles un emocionāla dziļuma pamatiem un veicina pasaules izziņāšanu, kultūras izpratni un personīgo izaugsmi.

Ar programmas "Latvijas skolas soma" atbalstu dejas profesionāļi satiekas ar izglītības nozari, skolēniem ir iespēja baudīt un piedzīvot dejas mākslu visās tās izpausmēs: uz skatuves, ekrānos un skolas vidē. Ražīgām diskusijām labvēlīgā vide nodrošina iespēju māksliniekiem sarunāties ar skolēniem, skaidrojot dejas attīstību cauri laikmetiem un to, kā dejas

Dejas izrāde "Vilkaču mantiniece", 2022.
Foto: Tautas deju ansamblis "Ligo"

Multimediālā izrāde "Abas malas", 2018.
Foto: Ilmārs Znotiņš, KM

nozare pielāgojas mūsdienu īpatnībām, saglabājot augstvērtīgu sniegumu.

"Šis viss laikmetīgajai dejai un dejai vispār ir nenovērtējams process. Bērni un arī skolotāji uzzina par mūsu žanru, zūd aizspriedumi, aug jauna publika, kas vairs neskatās šķībi uz neierastākām skatuves mākslas formām. Bērni redz, ka mākslas procesi ir dažādi, tie ir pieejami, sataustāmi, tajos var arī piedalīties."

*Baiba Ozoliņa,
laikmetīgās dejas biedrības
"Party" kultūras projektu vadītāja*

"Ar lugas saturu iepazinos neilgi pirms paša baleta apmeklējuma neskaitāmo skolas darbu dēļ, jāatzīstas, ka ne pārāk iedziļinājos, taču šis, manuprāt, bija viens no tiem retajiem uzvedumiem, kur skatuves māksla aizrauj daudz vairāk nekā pats stāsts. Izrādi bija iespējams lasīt kā caur rindiņām, vēstījums tika nolikts malā, priekšplānā iznāca dejas pasaule, atklājot neskaitāmas idejas par cilvēka veidola un dvēseles mijiedarbību."

*Rīgas Franču liceja 10. klases skolnieks
Aleksandrs par Latvijas Nacionālās operas
un baleta izrādi "Pērs Gints"*

CIRKS

Cirka māksla ar savu daudzšķautņaino raksturu ietver sarežģītu akrobātisko praksi, izteiksmīgu ķermeņa valodu, horeogrāfiju un emociju bagātību, piedāvā izklaidējošu un reizē estētiski baudāmu pieredzi. Cirks sniedz unikālu iespēju iesaistīties vairāku mākslas disciplīnu, tostarp dejas, teātra un vingrošanas, sinerģiskā sajaukumā, veicinot daudzpusīgu tikšanos ar skatuves mākslu.

Cirks mūsdienās vairs neaprobežojas tikai ar tradicionālajām praksēm – atsevišķu cirka mākslinieku izveidotiem priekšnesumiem vai numuriem, kuri savirknēti vienā programmā, kuru vada konferansjē. Galvenā atšķirība ir tā, ka jaunā cirka uzvedumos dzīvnieki vairs netiek izmantoti un numuri sasaistīti izrādes stāstā, bet laikmetīgā cirka izrādēs vēl jo izteiktāk viena vai vairākas cirka disciplīnas izmantotas mākslinieku konceptuālā redzējuma izklāstam. Tā cirks attīstījies par mākslas veidu, kas iepazīstina skatītājus ar novatoriskiem izteiksmes veidiem un aktualizē mūsdienu pasaules problemātiku.

“Laikmetīgajā cirkā vairs nav vajadzības iekļaut pilnīgi visas [cirka] disciplīnas vai pieturēties pie kādas konkrētas estētikas. Jebkura, vai nu objektu manipulācija, akrobātika vai jebkura cita disciplīna, var kļūt par šo [cirka] pamatvalodu un vēl vairāk. Var iesaistīt arī pavisam citus mākslas žanrus – kā laikmetīgo deju un teātri – savu vēstījumu veidošanā.”

*Māra Pāvula,
Rīgas cirka valdes locekle*

Tieši programmas “Latvijas skolas soma” ietvaros Latvijas skolēni, iespējams, pirmo reizi satiekas ar laikmetīgo cirku, kas, pateicoties Rīgas cirka ēkas rekonstruk-

*Klauna Cronopio izrāde “Pačamamo”, 2023.
Foto: Inese Kalniņa, Rīgas cirks*

Festivāla "ReRīga!" cirka skola, 2023.
Foto: Vladimirs Svetlovs, Rīgas cirks

"Man ļoti patika šī izrāde. Viņa bija citādāka nekā tās, kuras biju redzējis līdz šim. Šajā izrādē neviens nerunāja, bet tikai rādīja. Es sapratu, ka arī bez vārdiem var pateikt ļoti daudz."

Rīgas Valda Avotiņa pamatskolas
4. klases skolēns par digitālo norisi,
izrādi "Panto cirks"

cijai, jaunas paaudzes ienākšanai cirkā un pārmaiņām valstī kopumā, kā mākslas forma iegūst arvien lielāku popularitāti jauniešu vidū. Priekšnesumi ir pilnvērtīgas skatuves mākslas vienības ar vienotu vēstījumu, turklāt pasniegtas aizraujošā, enerģiskā un iedvesmojošā manierē. Un te nu jāsaprot, ka cirka nozare skolēniem bieži vien apgāž slaveno teicienu "Mājās lūgums neatkārtot!", jo žonglēšanas un citus cirka paņēmienus var ne tikai skatīties, bet trenēt arī pats!

Nodarbība iluzionisma muzejā "Mystero", 2021.
Foto: Oskars Artūrs Upenieks, KM

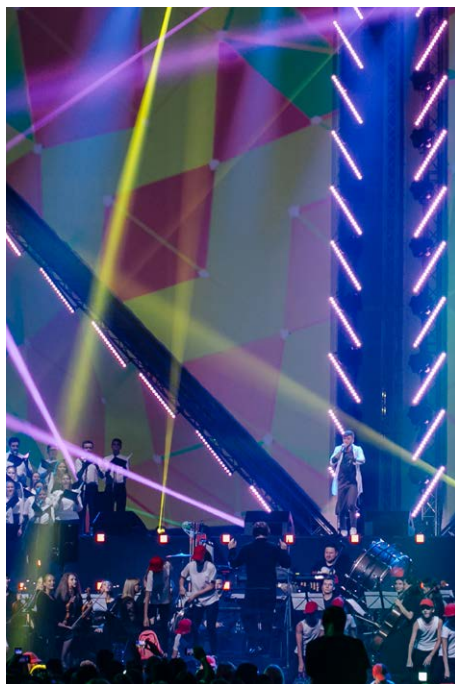
Tradicionālo un laikmetīgo izpausmju LĪDZSVARS KULTŪRĀ

Mūsdienu Latvijas izglītības telpu šobrīd būtu grūti iedomāties bez programmas "Latvijas skolas soma", kas tūkstošiem Latvijas skolas bērnu un jauniešu ļauj iepazīt mūsu profesionālo kultūru un mākslu gan tradicionālajās, gan klasiskajās, gan arī laikmetīgajās izpausmēs, apjaust un novērtēt šī līdzsvara nepieciešamību valsts attīstībā un personības izaugsmē. Pateicoties kultūrai un mākslai, mēs izprotam citu cilvēku domas un jūtas, citu laiktelpu vērtības, mēs apzināties, ka cilvēka eksistence pārsniedz fizioloģisko vajadzību robežas. Jo agrākā vecumā mēs to saprotam, jo lielākas cerības mums ir dzīvot empātiskā, iekļaujošā un

harmoniskā sabiedrībā, kas, savukārt, ir obligāts priekšnosacījums ceļā uz ekonomisko izaugsmi un labklājību, un kā nekad agrāk – vitāli svarīga nepieciešamība pandēmiju, kara un sociālās nevienlīdzības izaicinājumu priekšā.

21. gadsimts – komunikatīvā ātruma un tehnoloģisko inovāciju laikmets – rada milzīgus izaicinājumus gan indivīdiem, gan kopienām, gan arī valstīm un veselīgiem reģioniem, definējot un pārdefinējot savu identitāti, meklējot un nostiprinot savas pozīcijas lielajā, raibajā ģeopolitiskajā gadatirgū, ko dēvējam par globālo pasauli. Viena no redzamākajām savdabības izpausmēm, bez šaubām, ir tradīcijā balstīts kultūras mantojums un mākslas klasika.

Programmas "Latvijas skolas soma" atklāšanas pasākums Arēna Rīga, 2018. Foto: Kaspars Tetlāns, KM

Vārds "tradīcija" ir cēlies no latīņu valodas vārda *traditio*, "nodot glabāšanai, pārsūtīt", un tas apzīmē noteiktai grupai raksturīgu, no paaudzes paaudzē pārmantotu ierasto domāšanas un uzvedības veidu. Tradīcija ir tā, kas sociālai eksistencei piešķir dabiskuma un stabilitātes šķietamību, kas kopienai, tautai vai nāciju reprezentē starpkultūru komunikācijas kontekstos, sūtot ziņu par valodā, simbolos un kolektīvajās kultūras praksēs iekodētajām vērtībām, pieredzēm un attieksmēm pret dabu, sevi un citiem.

Kad latviešiem vaicā, kas visspilgtāk raksturo mūsu kultūras vērtības, teju vai

90 % gadījumu saņemam atbildi, ka tie ir Dziesmu un deju svētki, kas ir izauguši no folkloras un dainu kultūras un kļuvuši par centrālo sociopolitiskās pašidentifikācijas asi gan politiskā, gan kultūras, gan arī emocionālā ziņā. Tā ir tradīcijas kvintesence, kas vieno simbolisko pasaules tvērumu, amatniecības prasmes, estētiskās izpausmes, attieksmi pret vidi un cilvēkiem sev apkārt. Kopīgā dziedāšana, deju raksti un gājiens stiprina dalībnieku kopienas solidaritāti un sniedz atbildi uz visai tautai nozīmīgo jautājumu "Kas mēs esam?", izmantojot kultūras priekšnesumu kā jēgpilnu simbolu sistēmu, kas piešķir vērtību un nozīmi nācijas pastāvēšanai. Jāpiebilst, ka tradīcijas funkcija ir arī veicināt izpratni par citu cilvēku dzīves veidu – par viņu dziesmām un dejām, par kulināro mantojumu un kultūru kopumā.

Tradīcija mākslas kontekstā nereti vien cieši saistīta ar klasikas konceptu. Klasika – cilvēku veidotas lietas un parādības, kas ir izturējušas laika pārbaudi un nav zaudējušas savu aktualitāti. Reiz atzītas par vērtīgām, tās iegūst noturības, augstas kvalitātes un mūžības dimensiju jeb kanonizējas. Kanons, no latīņu *canonicus*, "saskaņā ar likumu", ir vārds, ar kura palīdzību tiek apzīmēti vērtības piešķiršanas principi vai kritēriji. Latvijas kultūras klasiku veido 108 izcilākās Latvijas kultūras un mākslas vērtības arhitektūrā un dizainā, kino, literatūrā, mūzikā, skatuves mākslā, tautas tradīcijās, vizuālajā mākslā un ainavās. Šis kanons ir

Dejas izrāde "Cik saules mūsos", 2022.
Foto: Jurgis un Madara Rūkveiji,
deju ansamblis "Daiļrade"

Latvijas kā pašpietiekamas, patstāvīgas un neatkarīgas nācijas tradīcija, mūsu sociālās atmiņas pamats, mentalitātes un vērtību spogulis, kas stāsta un rāda, kas aicina būt kopā visus labas gribas cilvēkus neatkarīgi no vecuma, tautības vai dzīves pieredzes.

.....

Stereotipiski mēs tradīcijai, klasikai un kanonam piedēvējam pagātnes dimensiju, to tveram kā kultūrvēsturisku reliktu, tomēr

tradīcijai bieži vien piemīt arī tādas īpašības kā adaptivitāte, spēja mainīties un pielāgoties pat ļoti inovatīvai videi, un tieši šie faktori nodrošina tās ilgspēju un aktualitāti, turklāt nereti tā kļūst par radošuma un jaunu estētikas formu iedvesmas avotu.

Skaidrs, ka ne tikai tradīcijas veido nacionālo kultūru – sabiedrības izdzīvošanai un attīstībai ne mazāk nozīmīga ir tagadne un nākotne, kuras veidošana ir jaunās paaudzes rokās. Lai jaunieši pilnvērtīgi piedalītos šajā nākotnes kultūras izveidē, svarīgi meklēt tādas formas un formātus, kas uzrunā un kas atspoguļo mūsu laikmeta garu, kas virza jaunas, drosmīgas idejas, atklāj negaidītas dzīves realitātes šķautnes. Runājot par laikmetīgu kultūru un mākslu, visbiežāk lietojam tādas kategorijas kā eksperimentēšana, inovācijas un starpdisciplināritāte, sinkrētisms un sintēze, mākslas veidu mijiedarbe un žanriskā nenoteiktība, kā arī akcentējam dažādu mediju saplūsmi un multimodālus māksliniecisko ideju pasniegšanas principus. Laikmetīgās mākslas pamatā ir novatoriskums un brīvība, kas vienlaikus ir neatņemamas katras demokrātiskas

sabiedrības vērtības, bez kurām grūti iedomājama normāla valsts izaugsme.

Spēcīga, jēgpilna laikmetīgā māksla ir vēsta uz vispusīgu intelektuālu un emocionālu personības attīstību, tā veicina ziņkāri un māca šķērsot robežas, meklējot ārpus kastes atbildes uz mūsdienu globālajiem vides degradācijas un ģeopolitiskiem izaicinājumiem.

Laikmetīgā māksla ir sociāli aktīva, reizēm pat asa un neprognozējama, tā ar trāpīga vārda, žesta, ar negaidītu formu palīdzību spēj izgaismot atstumtības, diskriminācijas un neiecietības problēmas, par kurām nemēdzam aizdomāties paviršas komunikācijas, pandēmiju un kara apzīņas novārdzinātājā ikdienā.

Cienot tradīciju un klasiku, jāatzīst, ka tikpat nozīmīgas ir arī laikmetīgās izpausmes kultūrā, jo pati dzīve ir gan konservatīva, gan laikmetīga vienlaikus, tāpēc svarīgi gan saglabāt savu autentiskumu un unikalitāti, gan arī iekļauties un virzīties uz mūsdienīgu, inovatīvu izaugsmi, aktīvi piedalīties un dot savu ieguldījumu pasaules atbildīgo, drosmīgo un brīvo sabiedrību sadraudzībā, veicinot krāšņo un neizmērojami vērtīgo kultūru dažādību.

PROGRAMMA LATVIJAS SKOLAS SOMA

Katru mācību semestri sniedz iespēju pieredzēt kultūras norises **vairāk nekā 230 000** Latvijas bērnu un jauniešu.

Mācību gada laikā notiek vairāk nekā **10 000 kultūras un mākslas norišu**, aptverot visu Latviju.

IETEKME

1. klase

12. klase

Vismaz **24 kultūras norises**, aptverot **10 kultūras nozares**.

PALDIES!

Paldies visiem, kuri ideju par kultūras pieejamību bērniem un jauniešiem pārvērtuši iespējā simtiem tūkstošu Latvijas skolēnu sastapties ar kultūru un pieredzēt unikālu mācīšanās procesu, kultūras un mākslas norises izmantojot par vērtīgu izziņas un domāšanas veicināšanas resursu, vairojot lepnumu par savu valsti, tās cilvēkiem un kultūru!

Programmas “Latvijas skolas soma” veidotāju vārdā saku milzīgu paldies:

radošajiem prātiem, kas veidoja Latvijas valsts simtgades programmu, par ideju ielikt kultūras pieejamības nodrošināšanu visiem bērniem un jauniešiem valsts simtgades dāvanu grozā;

Kultūras ministrijas vadībai un kolēģiem par uzticēšanos, iespēju un rīcības brīvību veidot jauno programmu “tā, kā mēs vēl nezinām” un pēc “mācāmies darot” pieejas – radoši un racionāli, ar cieņu pret visiem iesaistītajiem, sadarbojoties un domājot par ilgtspēju;

par drosmi un radošumu visiem, kas veidoja un īstenoja programmas atklāšanas pasākumu, pulcējot 6 000 pusaudžu no visiem Latvijas novadiem un izcilu mākslinieku plejādi;

Latvijas valsts simtgades biroja

kolēģēm par pleca sajūtu un vērtīgo ieguldījumu programmas juridiskās un administratīvās sistēmas izveidē;

katram Latvijas skolotājam, kurš pārdomāti izmantojis valsts piešķirto finansējumu, lai sniegtu skolēniem vislabāko no programmā iekļautā kultūras satura;

ikvienam skolēnam par vēlmi pieredzēt un līdzdarboties – jūs kļūstat par zinošiem Latvijas kultūras lietotājiem;

māksliniekiem, kultūras profesionāļiem un kultūras institūciju darbiniekiem par uzklausišanu, sarunām un jaunu, mūsdienīgu, bērnus un jauniešus uzrunājošu kultūras norišu veidošanu un sniegšanu auditorijai – arī nepierastos laikos, vietās un formātos, vienlaikus nepazaudējot vēstījumu un māksliniecisko kvalitāti;

Latvijas Nacionālā kultūras centra vadībai un kolēģiem par laipnu uzņemšanu jaunajās mājās un atbalstu tālākā ceļa veidošanā, saskatot kopīgu mērķi, sinerģijas un savstarpējas spēcīnāšanas iespējas;

par ilggadēju sadarbību un atbalstu Latvijas Pašvaldību savienībai un programmas koordinatoriem pašvaldībās – jūs esat mūsu saikne ar realitāti;

par uzklauššanu, sadzirdēšanu un ieinteresētību programmas ilgtspējā Saeimas deputātiem un citiem lēmumu pieņēmējiem;

par izpratni un atbalstu kolēģiem izglītības un zinātnes ministrijā un Valsts izglītības satura centrā, pieņemot konceptu par kultūras norisi kā mācīšanās resursu un iedrošinot skolotājus to jēgpilni izmantot;

visiem, kas stāsta, raksta un iestājas par programmu, jo saskatījuši tās vērtību mūsu sabiedrības šodienas un nākotnes kontekstā.

Īpašs paldies programmas komandai – aizrautīgiem, sirsnīgiem, gudriem un čakliem profesionāļiem, kas patiesi mīl savu darbu, caur smiekliem un asarām aizvien izdomā, kā palīdzēt visiem iesaistītajiem, un kuriem patiesi rūp, lai skolēni gūtu maksimālu labumu no šīs valsts sniegtās iespējas.

Programmas “Latvijas skolas soma” atklāšanas pasākums Arēna Rīga, 2018.
Foto: Kaspars Teilāns, KM

Programmas “Latvijas skolas soma” jēgpilna izmantošana atkarīga no radošo profesionāļu izveidotā kultūras norišu piedāvājuma, gudras un drosmīgas pedagoga izvēles, izmantojot šo piedāvājumu, sabiedrības un lēmumu pieņēmēju izpratnes, cik svarīgi, lai Latvijas skolās augtu pieredzējuši kultūras lietotāji, drosmīgi un radoši savas profesionālās dzīves veidotāji, iejutīgi, godīgi un taisnīgi sabiedrības locekļi.

Paldies, ka palīdzat bērniem un jauniešiem sastapt, izprast un paņemt līdzi dzīves ceļos kultūru visdažādākajās tās izpausmēs!

Aija Tūna,
programmas “Latvijas skolas soma” vadītāja

Noderīgas saites UN KONTAKTI

Programmas mājaslapa:
www.latvijasskolassoma.lv

Sociālo tīklu norādes:

[latvijasskolassoma](#)

[latvijasskolassoma](#)

[LV_skolas_soma](#)

[latvijasskolassoma](#)

[latvijasskolassoma](#)

Saziņai:

Programma "Latvijas skolas soma"
pasts@latvijasskolassoma.lv

Latvijas Nacionālais kultūras centrs

lnkc@lnkc.gov.lv

www.lnkc.gov.lv

Zigfrīda Annas Meierovica bulvāris 14-7,
Rīga, LV-1050